

Kniha: [Bílá nemoc \(Karel Čapek\)](#)

Předmět: Český jazyk - rozbor díla

Přidal(a): E. Frýdová

Karel Čapek

- *1890 - 1938 (plicní edém)
- starší bratr Josef, babička jim četla často pohádky
- redaktor, spisovatel, novinář, dramatik, překladatel
- ve 25 letech doktorát na filozofické fakultě Karl. Uni.
- působil v Lidových novinách, Národních listech
- dramaturg v divadle Na Vinohradech
- silný nesouhlas s Mnichovskou dohodou
- 7x nominován na Nobelovu cenu
- 1995 (im memoriam) - řád T. G. Masaryka
- bohatá slovní zásoba, složitá souvětí

Další díla:

- Krakatit
- R.U.R.
- Povídky z jedné kapsy
- Válka s mloky
- Matka

Literárně historický kontext

- 20. stol. (1918-1939)
- česká meziválečná literatura
- demokratický proud (pragmatismé - užitečnost, skutečnost, obhajoba lidství, objektivita)

Literární proudy:

- 1) legionářský
- 2) demokratický
- 3) levicově orientovaní autoři
- 4) imaginativní
- 5) psychologický
- 6) německy píšící autoři

Další autoři tohoto období:

- J. Čapek
- F. Peroutka
- I. Olbracht - Nikola Šuhaj Loupežník, Golet v údolí
- Z. Jirotko - Saturnin, Muž se psem
- F. Kafka - Proměna, Proces

Rozbor díla: Bílá nemoc

Téma:

- nesmyslnost války, bezmoc jednoho člověka proti davu lidí, bílá nemoc (metafora pro nakaženou mysl), varování před nacismem

Motiv:

- válka, nemoc, strach, bezmoc, pýcha, lék, mír, národ, diktatura, odvaha, smrt

Časoprostor:

- stát/ město neurčeno
- děj se však odehrával v Lilienthalově klinice, maršálově domu a v ordinaci Dr. Galéna
- čas zřejmě před 2. sv. Válkou

Jazykové prostředky:

- řeč. otázka, zvolání, přirovnání, metafory, scénické poznámky
- využití cizích jazyků (angličtina, němčina, francouzština)
- spisovná čeština
- monology, dialogy

Veršová výstavba:

- žádná (není to poezie)

Literární druh:

- drama

Literární žánr:

- tragédie

Literární forma:

- próza

Vypravěč/lyrický subjekt:

- není, jen scénické poznámky, repliky

Postavy:

- **Dvorní rada (Dr. Sigelius)** – doktor, prospěchářský, je pro válku, nechá Dr. Galéna u sebe léčit s vidinou zisku a slávy jeho kliniky (Lilienthalovy), krutý – nezájem k chudým pacientům, zatvrzelý, pyšný,
- **Dr. Galén** – odvážný – stojí sám proti všem, hlavně mocnostem, chce prosadit mír i na úkor případné smrti vysoce postavených a bohatých lidí, sám byl dřív ve válce, naivní, laskavý, léčí chudé, zatvrzelý ve své pravdě, pokrytec, snob (nebude ošetřovat bohaté lidi kvůli jejich majetku), idealistický, zabil jej dav ještě než stačil uzdravit maršála
- **Maršál (Excelece)** – diktátor, namyšlený, měl plnou hlavu války, smrt ve válce viděl jako hrdinství, bezohledný, neviděl pravé následky války, přesvědčivý (národ), krutý, pyšný, egoista, parabola s Hitlerem, když sám onemocní, uvědomí si po přemlouvání dcery, že je mír lepší
- **Baron Krüg** – majitel zbrojařské továrny, onemocní Bílou nemocí, jde za Dr. Galénem v přestrojení za chudáka, ale Galén to prohlídne, nabídne mu lék za zastavení výroby zbraní, odmítne a Baron se zastřelí, nejlepší přítel Maršála, chce válku.

Kompozice: chronologický postup, jednání - výstupy - repliky

3 dějství:

1. **jednání:** seznámení s Bílou nemocí, Dvorní rada, Dr. Galén, Lilienthalova klinika, pokoj 13, složení léku, otec – matka X syn – dcera: rodiče proti nemoci, potomci ji vítají – místo pro novou generaci, maršál navštíví nemocnici – Dvorní rada nepřiznává, že zásluhy za lék patří Galénovi, ten řekne novinářům, že to on vymyslel lék, a že bude léčit všechny jen pokud bude mír, Dvorní rada za tyhle slova Galéna z kliniky vyhodí

2. **jednání:** rodina – povýšen otec, protože předchůdce nakažen Bílou nemocí, otec válku schvaluje, kritizuje Galéna, matka však dostane Bílou nemoc – jdou za Galénem a ten ji s lítostí odmítne, Baron Krug dává peníze Sigelioví na léčbu Bílé nemoci, Sigélius chce všechny nemocné izolovat v táboře, kde již nikoho nenakazí, a kde pravděpodobně zemřou (parabola koncent. tábora), Baron nakažen – jde za Galénem – ten by jej vyléčil za podmínky zastavení výroby zbraní, Baron odmítne a jde se poradit s Maršálem, pozastavili by výrobu zbraní, dokud se Krug neuzdraví, podají si ruce (Krug nakazí Maršála), ale později se Krug zastřelí
3. **jednání:** Maršál přednáší lidu projev – bouchá se do prsou, kde zjistí, že má bílou skvrnu – má Bílou nemoc, zaleze dovnitř a nechá se přemluvit dcerou Anetou a jejím přítelem Pavlem (Krugův syn), aby přijal věčný mír a nechal se Dr. Galénem uzdravit. Dr. Galén spěchá s lékem k maršálovi, před maršálovým domem je ale zfanatizovaný dav, jenž je pro válku, Galén řekne, že je pro mír a dav jej zaduše. Syn z rodiny rozdupal lék, vše je ztraceno.